

Intentieverklaring gezamenlijke energie coöperaties in Hart van Brabant

10 februari 2020 definitief

De besturen van de 14 lokale energie coöperaties in Hart van Brabant (LEC's),

overwegende dat:

1. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in een evenwichtige eigendomsverdeling wordt gestreefd naar minimaal 50% eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven);
2. De lokale energie coöperaties vanuit hun roots en doelstellingen de meest logische partner zijn om de lokale participatie vorm te geven. Zij zijn ontstaan uit de inwoners, staan tussen de burgers, weten inwoners en bedrijven tot achter de voordeur te bereiken en werken allen zonder winst oogmerk;
3. Door de samenwerkende LEC's in Hart van Brabant is bewezen, met o.a. lokale zonneprojecten en Burgerwindpark De Spinder, dat de samenwerkende LEC's de verantwoordelijkheid kunnen dragen om succesvol grootschalige projecten tot stand te brengen met eigendomsbelangen van 50 tot 100%;
4. Participeren betekent voor de LEC's creëren van bewustwording, draagvlak, acceptatie en eigenaarschap bewerkstellen (proceskant) met nadrukkelijk aandacht voor deelname door mensen met een laag inkomen aan de energietransitie (sociaal). Participeren beperkt zich niet tot geld investeren en rendement ontvangen! (financieel).
5. Het van belang is om rendementen lokaal te houden ten behoeve van het draagvlak van grootschalige opwek en de mogelijkheid om deze rendementen in te zetten voor de volgende stappen in de energietransitie (warmte) en het vergroten van de leefbaarheid in de gemeenten;
6. De LEC's, vanwege hun nog maar korte bestaan zelf niet over voldoende middelen beschikken om versneld een professionele organisatie neer te zetten en risicodragend te gaan investeren in de ontwikkeling van grootschalige projecten;

spreken de intentie uit dat zij zich zullen inspannen om minimaal 50% lokale participatie in de grootschalige wind- en zonne-energieprojecten, zoals bedoeld in het REKS-bod van Hart van Brabant te realiseren.

De LEC's zullen daarvoor:

1. Gezamenlijk een professionaliseringslag maken op het gebied van kennis, capaciteit en continuïteit;
2. Op regionaal niveau de samenwerking gaan intensiveren. Uitgangspunt is daarbij dat de lokale verankering behouden blijft.

De LEC's vragen daartoe aan de gemeenten:

1. Toe te zeggen dat ze de LEC's, individueel of in samenwerking, zullen faciliteren en ondersteunen om hun rol bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van grootschalige projecten op een professionele manier kunnen gaan uitvoeren;
2. Bij te dragen aan de benodigde financiële middelen voor de professionaliseringslag en de voorinvestering in de projecten. Daarbij kunnen de BOM, de provincie en mogelijk andere partijen naar verwachting ondersteunen. Noot: Een revolverend, regionaal fonds lijkt hiervoor de beste oplossing, zodat het voor de gemeenten uiteindelijk kostenneutraal is;

3. In hun beleid vast te leggen dat bij de ontwikkeling van (grootschalige) zon- en windprojecten de ontwikkelende partij een lokale energiecoöperatie betreft bij het realiseren van de lokale participatie. De lokale participatie moet in samenwerking met een lokale energiecoöperatie worden vormgegeven.

De LEC's hebben het voornemen om deze intentie de komende maanden samen met de gemeenten en provincie uit te werken in een regionale green deal. Daarna worden de diverse stakeholders betrokken. Er wordt overwogen om ook geïnteresseerde ontwikkelaars hierbij te betrekken. De regionale green deal zal ter (formele) besluitvorming worden voorgelegd aan de individuele LEC's.

Uitgangspunten¹ van LEC's bij participatie:

- Burgerparticipatie betekent mede-eigenaarschap voor de LEC's/inwoners in de projecten;
- Samen zorgen de LEC's ervoor dat iedereen kan meedoen/meeprofiten, ook mensen met een laag inkomen;
- Veel kleine participanten heeft de voorkeur boven enkele grote;
- De financiële risico's van de ontwikkelfase worden niet bij de burger gelegd;
- Opbrengsten, anders dan een redelijke vergoeding op ingelegd kapitaal, worden besteed aan duurzaamheid (bijvoorbeeld via een duurzaamheidsfonds. De vorm en spelregels hiervan zullen nog nader uitgewerkt worden;
- De participatie van de LEC('s) moet een positieve bijdrage leveren aan het draagvlak voor en de slagingskans van een initiatief. Ook moet de bewustwording ten aanzien van de gehele energietransitie erdoor worden verhoogd.
- Een participerende (combinatie van) LEC's trekt vanaf het initiatief, op basis van gelijkwaardigheid, op met de ontwikkelaar(s), als de LEC's niet zelf de initiatiefnemer zijn.

w.g.

EC Hilverstroom, DEC-Oisterwijk, B-EC (Berkel-Enschot), EC Udenhout, Energiefabriek 013 (Tilburg), CDER (Reeshof, Tilburg), EC De Blaak (Tilburg), Duurzaam RielGoirle, Energie Gilze-Rijen, Energie Dongen, ECLOZ (Loon op Zand), Langstraat Energie (Waalwijk), Energiek Heusden en Duurzame Energie Haaren.

Toelichting bij de intentieverklaring van de lokale energie coöperaties:

Waarom eigendom participatie

- Er gaat veel geld om in de grootschalige energie opwek. Laten we ervoor zorgen dat we een flink deel van de winst lokaal houden.
- Minimaal 50% participatie betekent meebeslissen en meeprofiten, maar ook mee investeren en verantwoordelijkheid nemen (mede-eigenaarschap).
- Betrokkenheid van lokale vertegenwoordigers in het hele traject van initiatief, voorbereiding, ontwikkeling bouw tot en met exploitatie helpt onherroepelijk om meer draagvlak en acceptatie te bereiken bij de lokale gemeenschap. Laten we een "wij-gevoel" creëren: de windmolens en zonnepanelen zijn van ONS en staan er voor ONS.

¹ Dit is een indicatieve opsomming die nog nader met de stakeholders zal worden uitgewerkt.

- Betrokkenheid van burgers bij de grootschalige opwek leidt tot meer bewustwording ten aanzien van de hele energietransitie. Die zullen we hard nodig hebben bij de daadwerkelijke warmtetransitie en besparingsdoelstellingen.

Wat betekent participatie

Participatie wordt vanuit de LEC's bekeken vanuit drie facetten: financieel, proces en sociaal:

- Door middel van financiële participatie “koop” je eigendom, zeggenschap, bevoegdheid en winstrecht in een project.
- De proceskant is vooral gericht op zoveel mogelijk direct betrokkenen meenemen in het proces, zodat zij mede eigenaar van het proces worden. Het bereiken van en afstemmen met de lokale gemeenschap leidt tot draagvlak en acceptatie voor het project.
- Sociaal: De LEC's hechten eraan ook specifieke bevolkingsgroepen zoals de inwoners met een laag inkomen en doelgroepen die klimaat en energietransitie nog minder op hun netvlies hebben te betrekken en te laten meeprofiteren.

Professionalisering

Burgerwindpark De Spinder en de diverse lokale zonneprojecten zijn vooral tot stand gekomen door de inbreng van beschikbare deskundigheid bij vrijwilligers binnen de geleding van de LEC's. Specifieke kennis is extern ingehuurd en grotendeels overgedragen aan de LEC's door nauwe samenwerking. Deze kennis is centraal beschikbaar voor eigen professionals die samen met een regionaal expertise centrum de krachten kunnen bundelen.

De plannen in de REKS vragen om een flinke versnelling van het bouwtempo, waarvoor meer kennis en capaciteit nodig is en waarvan de beschikbaarheid en inzet in de tijd zijn gegarandeerd (continuïteit). Kortom een professionaliseringsslag is noodzakelijk en kan “zakelijk” gezien het beste op regionaal niveau worden gerealiseerd.

Daarnaast realiseren de LEC's zich terdege dat ze hun kracht en legitimiteit ontleen aan de lokale verankering: inwoners weten te bereiken, te overtuigen en deelnemer in de energietransitie te laten worden. Deze verankering zal bij de professionaliseringsslag behouden moeten blijven. Eén van de grootste uitdagingen voor de LEC's wordt het om vanuit de kracht van lokale verankering, herkenbaarheid en zelfstandigheid optimaal gebruik te maken van de voordelen van samenwerking en de hulp van de professionele ondersteuning.

Financiering:

Investerings- en wind- en zonne-energieprojecten zijn goed renderend. Vooral het ontwikkel- en bouwtempo dat in de plannen van de REKS wordt gevraagd betekent wel dat een flinke voorinvestering nodig is. De LEC's hebben deze middelen nog niet. Tot het moment dat voor een project de vergunning onherroepelijk is geworden mag het risico van zo'n voorinvestering niet bij de burgers worden gelegd. Eén “mislukking” en het enthousiasme om financieel te participeren zal sterk afnemen.

De kosten van de professionalisering zijn een investering die wordt terugverdiend tijdens de exploitatie van de projecten.

Soms zal een project niet doorgaan waardoor spreiding van reeds gemaakte kosten over andere projecten moeten worden verdeeld en opgebracht.

Omdat het gaat om investeringen die nodig zijn om breed lokaal eigendom participatie mogelijk te maken ligt hier een taak weggelegd voor de gemeenten. Overigens lijken de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij, als beheerder van het Brabants Energie Fonds, de provincie en in beperkte mate Energie Samen bereid hierbij te ondersteunen. Als dit via een regionaal revolverend fonds wordt geregeld worden de risico's gespreid.